

Masarykova univerzita v Brně
Filozofická fakulta
Ústav české literatury a knihovnictví
Kabinet informační studií a knihovnictví

E-VOLBY V ČR

Autoři:

Kupková Lenka

Pavlíková Lenka

Rovná Kateřina

Kašpárek Ondřej

Šuhej Radomír

Brno
prosinec 2013

VYMEZENÍ POJMU E-VOLEB

Podle *Doporučení Výboru ministrů Rady Evropy o právních, operačních a technických standardech elektronického hlasování*¹ rozlišujeme elektronické volby a elektronické hlasování, které se dále dělí na nevzdálené a vzdálené:

O **elektronické volby** se jedná již v tom okamžiku, kdy jsou kdykoliv během volebního procesu (tj. i při přípravě voleb) využity elektronické prostředky.

Pokud mluvíme o využití elektronických prostředků pro odevzdání hlasu, potom se užívá pojem **elektronické hlasování** (tzv. e-voting).

- **Nevzdálené elektronické hlasování** (non-remote e-voting) je takové, kdy se volič musí dostavit na předem určené místo (volební místnost s komisí), a tam odevzdá hlas elektronicky prostřednictvím terminálu.
- Druhou a zřejmě nejnáročnější formou je **vzdálené elektronické hlasování** (remote e-voting), tedy hlasování, které není spojeno s konkrétním místem, ale lze provést vzdáleně z domu, práce či odkudkoliv, kde to technologie (internet, digitální TV, telefon) dovolí.

Pro účely této práce e-volbami rozumíme elektronické hlasování v obou formách.

VÝHODY NEBO RIZIKA?

DODRŽENÍ ÚSTAVY ČR

Ústava ČR stanovuje v čl. 18 odst. 1, že „volby do Poslanecké sněmovny se konají tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva, podle zásady poměrného zastoupení.“²

Volby tedy mají být **tajné**. Nesmí být možné spojit voliče s konkrétním hlasem. I kdyby bylo technicky nemožné toto zpětně zjistit, je otázkou, kdo zajistí, aby i doma v rodině probíhaly volby tajně. Stačí si představit hlavu rodiny v podobě otce, jenž má zcela opačný názor na to,

---

¹VÝBOR MINISTRŮ RADY EVROPY. *Doporučení Rec(2004)11 Výboru ministrů členským státům o právních, operačních a technických standardech elektronického hlasování*[online]. 2004, s. 416-447[cit. 2013-10-25]. Dostupné z: www.mvcr.cz/soubor/spravni-pravo-78-09web-gronwaldtova-pdf.aspx

²Ústava České republiky. *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [online]. [cit. 2013-12-28]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

koho volit, než jeho osmnáctiletá dcera, která je závislá na příjmu i přístřeší svého otce. Těžko se pak v některých rodinách bude ono zmíněné ústavně zaručené právo dodržovat.

Volby mají být **přímé**, tedy nikdo nesmí hlasovat v zastoupení. Může se jednat o tentýž „rodinný případ“ jako výše.

Volby mají být **rovné** a hlas má tedy mít stejnou váhu. S rovností mají problém volby do poslanecké sněmovny již nyní, ale elektronické volby na tom vinu nemají a ani mít nemohou.

Volby mají být **všeobecné**. Při zavedení elektronických voleb nesmí existovat vyloučené skupiny obyvatel, které nejsou dosti technicky či znalostně vybaveny k tomu, aby se elektronických voleb zúčastnily (např. sociálně slabé rodiny, senioři atd.). Tuto podmínku však lze naplnit tak, že budou volby probíhat elektronickým i tradičním způsobem zároveň, což umožní účast zmíněných skupin obyvatel. Tímto způsobem může elektronické hlasování naopak přímo dopomoci k tomu, aby volby byly skutečně všeobecné a jejich možnosti pokrývaly i potřeby ekonomicky aktivních obyvatel, kteří mají málo volného času, nebo jinak vzdálených voličů.

ZAJIŠTĚNÍ BEZPEČNOSTI

Zásadním úskalím voleb, které probíhají vzdáleně - přes internet - je zajištění jejich bezpečného průběhu. Je nutné zajistit ochranu systému před různými viry, které by buď mohly změnit hlas voliče anebo citlivé údaje o něm, či před hackerskými útoky, které by mohly ovlivnit samotný příjem hlasů v částech nebo i celé zemi – a úspěšné útoky skupiny *Anonymous*³ na státní i jiné organizace tyto obavy podporují. Dalším rizikem je bezpečnost přímo u uživatele ještě před samotnými volbami, což obsahuje bezpečné obdržení jednoznačného identifikátoru (kód, pin) nebo instalaci softwaru na PC, potřebného k hlasování tak, aby nikdo nemohl počítač vzdáleně zneužít ještě před šifrováním a zabezpečenou komunikací. Samozřejmě je lze různými opatřeními redukovat, ale není možné je zcela vyloučit. Jedná se tedy o 3 hlavní oblasti, které je nutné důkladně připravit:

- zabezpečení veškerých volebních systémů a úložišť
- zabezpečení přenosu dat při samotné volbě
- zabezpečení na straně uživatele

Druhým velmi podstatným faktorem, ačkoliv se o něm již tolik nemluví, je také **pocit bezpečí voličů**. Neúspěchy v zahraničí (rozebereme v samostatné kapitole) při zavádění e-voleb byly až nápadně často zapříčiněny právě nedůvěrou voličů v nový volební systém a jeho

---

³ Více informací o útocích Anonymous je možné získat např. zde: <http://www.lidovky.cz/anonymous-csd-/zpravy-domov.aspx?klic=172040>

transparentnost. Je tedy stejně důležité věnovat úsilí nejen reálnému zabezpečení, ale i přípravě voličů na tyto nové možnosti. Bylo by vhodné zvolit kvalitní kampaně, které voličům objasní princip a fungování e-voleb, a připravit možnost celorepublikového školení počítačové gramotnosti v souvislosti k potřebám e-voleb.

VOLEBNÍ ÚČAST

Podle Drechslera⁴ se účast na volbách zvýší spíše pouze krátkodobě, ale z dlouhodobého hlediska zůstane stejná, protože ten, koho volby nezajímají, nebude volit ani elektronicky. Výzkum, který proběhl v USA v roce 2004⁵, ukázal, že lidé s přístupem na internet už stejně volí klasickou cestou, a ti, co nevolí, na síť přístup nemají. Samozřejmě nežijeme v USA, avšak bohužel podobný výzkum v ČR neproběhl. Tento názor podporuje i současná situace v ČR – občané jsou znechuceni děním v politice⁶, nevěří žádným stranám ani politikům, a nechtějí tak raději volit vůbec bez ohledu na způsob voleb.

I přesto volby, tak jak probíhají dnes, poměrně značně zatěžují voliče. Jakkoli si jsme vědomi důležitosti účasti, mnozí kvůli nutnosti vyřídit si voličský průkaz na svoji účast v hlasování rezignují. Absurdní situací je, když si elektronicky vyřizujeme voličský průkaz, abychom mohli jít hlasovat mimo svoje trvalé bydliště, místo abychom za podobně dlouhý čas mohli vyřídit samotné hlasování.

V současné době je možnost hlasovat ve volbách konaných v ČR i ze zahraničí. Pro názornou ukázkou se podívejme třeba na českého studenta, který v rámci projektu Erasmus odjel na studijní pobyt do Finska. Hlasovat lze **1) po vydání voličského průkazu** (a pokud student nemá datovou schránku, pak se pro průkaz i tak musí dostavit osobně do místa trvalého bydliště), **2) pouze na jednom ze dvou českých úřadů**, které ve Finsku Česká republika provozuje. Není-li tedy námi zmíněný student přímo v Helsinkách či Tampere, může jej „splnění občanské povinnosti“ stát i tisíce korun. Zcela nepochybně by bylo jeho dilema účast/neúčast menší, měl-li by možnost hlasovat odkudkoli prostřednictvím svého notebooku připojeného k internetu, případně přes telefon.

---

⁴ DRECHSLER, Wolfgang. *TheEstonian E-VotingLawsDiscourse: ParadigmaticBenchmarkingforCentral and EasternEurope*[online]. [cit. 2013-12-09]. Dostupné z:

<http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.8.3248&rep=rep1&type=pdf>

⁵ BIRDSALL, Stephanie a William BIRDSALL. *Geographymatters: Mappinghumandevelopment and digitalaccess. FirstMonday* [online]. 2005, roč. 10, č. 10 [cit. 2013-12-11]. Dostupné z:

<http://firstmonday.org/ojs/index.php/fm/article/viewArticle/1281/1201>

⁶Proč lidé nevědí koho volit? Jsou znechuceni politikou, vyplývá z výzkumu. *Parlamentní listy* [online]. 20. 4. 2013 [cit. 2013-10-25]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Proc-lide-nevedi-koho-volit-Isou-znechuceni-politikou-vyplyva-z-vyzkumu-269580>

S výše zmíněným koresponduje i ústavou daná rovnost práva. Jsou-li od některých jednotlivců, či skupin jednotlivců, vyžadovány vyšší náklady na hlasování, které musí investovat, chtějí-li se voleb zúčastnit, je toto právo porušeno.

RIZIKO VOLBY POD NÁTAKEM A KUPOVÁNÍ HLASŮ

Vzhledem k událostem a skandálům kolem skupování hlasů především v Krupce⁷, která je tímto nechvalně známá již několik let po sobě (ale týká se to i jiných měst v ČR), existují obavy o mnohem masovější nákup hlasů při elektronickém hlasování, kde by vše šlo zařídit ještě jednodušeji. Naproti těmto obavám však stojí ještě rozhodnutí, zdali je vlastně nákup/prodej hlasů nezákonný sám o sobě, neboť samotné soudy mají kolem této kauzy rozdílné názory.

Druhým obávaným jevem je volba pod nátlakem. Volební proces v současné podobě zaručuje soukromí za plentou, kde se volič sám a nepozorovaně rozhodne, který hlas vloží do obálky. Tuto možnost však již nemůže nikdo zaručit, pokud voliči nebudou volit ve volebních místnostech.

VYSOKÉ NÁKLADY NEBO ÚSPORA?

Pokud v oblasti e-voleb mluvíme o vysokých nákladech, jedná se především o vysoké **prvotní náklady**, tedy náklady na zavedení všech systémů potřebných k elektronickému hlasování, a zároveň na kampaň spojenou se zaváděním e-voleb. Zavádění nejrůznějších změn veřejnou správou je často spojeno s vysokými prvotními náklady, ty se však vynakládají často za tím účelem, aby v budoucnu byly náklady naopak sníženy. Právě v případě elektronických voleb se jedná o investici, která se vyplatí až dlouhodobě v závislosti na zvyšujícím se podílu voličů, kteří budou hlasovat elektronicky. Tomáš Kapler, konzultant v oblasti datových sítí a připojení k internetu, uvádí návratnost již mezi 3. a 5. volbami.⁸ To by však muselo znamenat, že si tento způsob voleb dokážeme udržet a nevzdáme se při prvních obtížích, jako Irsko, Německo a Holandsko, které zcela opustilo ideu e-voleb a veškerá zařízení prodalo na mezinárodním trhu.

PŘIBLÍŽENÍ VOLIČŮ K POLITIKŮM, MOŽNOST SNADNÝCH REFEREND

Tento bod je zmiňován ve více zdrojích jako pozitivum i jako negativum. Pokud jej bereme jako negativum, pak „Široké využití informačních technologií, možnost rychlé zpětné vazby politikům by zcela jistě narušila podstatu zastupitelské demokracie.“⁹ Otázkou zůstává, zda je možné

---

⁷NOHL, Radek. Hlasy se kupovaly dál. Viděli jsme to na vlastní oči. *Aktuálně.cz* [online]. 2010 [cit. 2013-10-25]. Dostupné z: <http://aktualne.centrum.cz/domaci/regiony/ustecky/clanek.phtml?id=680220>

⁸KAPLER, Tomáš. Volby v ČR, volby přes Internet a SMS, Estonsko budiž vzorem. *Lupa.cz* [online]. 2008 [cit. 2013-10-25]. Dostupné z: <http://blog.lupa.cz/internet/volby-v-cr-volby-pres-internet-a-sms-estonsko-budiz-vzorem/>

⁹E-volby jsou v ČR vzdálenou budoucností. *Lupa.cz* [online]. 2005 [cit. 2013-10-25]. Dostupné z: <http://www.lupa.cz/clanky/e-volby-jsou-v-cr-vzdalenou-budoucnosti>

narušení zastupitelské demokracie demokracií přímou objektivně hodnotit jako pozitivum či negativum. Pokud bychom za ideální stav považovali současné zákony našeho státu, pak je to negativum, ale domníváme se, že takto uvažovat v tomto případě nelze. Skutečností ovšem zůstává, že elektronické volby nemohou mít takový dopad, který je v textu zmiňován. Tento dopad by mohl nastat v případě schválení obecného referenda a dalších institutů přímé demokracie.

TECHNOLOGICKÁ PRO I PROTI

- Zpracování výsledků

Výhodou elektronického hlasování je možnost okamžitého zpracování výsledků. Zároveň je vyloučena možnost lidské chyby při sčítání.¹⁰

- Omezené možnosti zpětného přepočítání hlasů

Pokud však nějaký problém nastane, jsou zde dle webu www.egov.cz pouze „omezené možnosti zpětného přepočítání hlasů v případě soudního přezkumu“.¹¹ Tento problém lze vyřešit díky takovým nástrojům, jako jsou například: digitální archivace, ověřování dat, digitální podpisy. Nicméně tzv. fyzické přepočítávání hlasů samozřejmě možné nebude.

E-VOLBY V ZAHRANIČÍ

Žádná země v oblasti e-voleb nedosahuje takové kvality a úspěšné realizace jako Estonsko. Online hlasování si již vyzkoušeli a zavrhlí v těchto zemích:¹²

- **Nizozemí:** Na problémy poukázal spolek „*We do not trust votingcomputers*“ vydáním zprávy, která poukázala na to, že systém připouští manipulaci s hlasy voličů. Nizozemí následně v roce 2007 zrušilo nejen e-volby, ale i právní předpis umožňující elektronické hlasování. Do budoucna obnovení neplánuje.
- **Irsko:** V roce 2006 skupina hackerů dokázala napadnutelnost systému, následně v roce 2009 Irsko zastavilo projekt kvůli nefunkčnosti systému a ztrátě důvěry voličů.

---

¹⁰OPATRŇY, Matěj. Moderní (alternativní) typy hlasování. *E-politics.cz* [online]. 2013 [cit. 2013-10-25]. Dostupné z: <http://e-politics.cz/moderni-alternativni-typy-hlasovani/>

¹¹Nejistá budoucnost elektronických voleb v České republice. *eGov.cz* [online]. 2012 [cit. 2013-10-25]. Dostupné z: http://www.egov.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=473:nejista-budoucnost-elektronickych-voleb-v-eske-republice&catid=2:komentaraapostrehy&Itemid=4

¹²Informace o elektronickém hlasování: Východiska pro elektronické hlasování a shrnutí vývoje elektronického hlasování v zemích, kde je již zavedeno [online]. 2012, 27 s. [cit. 2013-10-25]. Dostupné z: <http://www.komora.cz/download.aspx?dontparse=true&FileID=8822>

- **Skotsko:** Potýkalo se s technickými problémy při doručování výsledků hlasování a cca 140 000 hlasů (7% z celkového počtu) nebylo započteno. V roce 2012 ministerstvo oznámilo plány na prodej hlasovacích zařízení.
- **Německo:** Od roku 2005 zde proběhlo několik soudních sporů na základě stížností občanů, vznikla petice požadující zrušení e-voleb, kterou podpořilo cca 45 tis. občanů. Spolkový ústavní soud v roce 2009 nakonec označil přístroje použité ve volbách 2005 za nedostatečně zabezpečené a neumožňující kontrolu správnosti voličem. V těchto volbách však **nebyly získány poznatky o konkrétním selhání přístrojů.**

Ne příliš optimisticky se k této problematice staví i **Spojené státy americké**, kde obtíže a kritiky považují za příliš velké a přesahující pozitivní aspekty e-voleb. Též v **Rakousku** proběhl zkušební pokus a od další realizace ustoupili.

U většiny zemí převažuje jako hlavní důvod zamítnutí e-voleb jejich nedostatečné zabezpečení proti manipulaci s hlasy voličů, absentující možnost kontroly správnosti odevzdání hlasu voliče, nebo také technické problémy.

Hlasování přes internet je však dlouhodobě využíváno ve **Švýcarsku**, kde probíhají již od roku 2000 různé pilotní programy, a Švýcarsko se tak staví do pozice jednoho z průkopníků e-voleb.¹³

- **Estonsko**

Estonsko je světovou špičkou ve využívání nových technologií. Dle zprávy *WorldEconomicForum* v roce 2009 celosvětově vévodilo e-bankovníctví a získalo také první místo ve službách e-governmentu.¹⁴ Občané Estonska mají pozitivní vztah k technologiím a internetu, a to včetně seniorů. Každý občan zde má zákonné právo na přístup k internetu. Podle statistik Eurostatu¹⁵ mělo v roce 2012 74 % domácností zajištěn přístup k internetu a byl (a je) jimi aktivně využíván (v České republice to bylo 63 %). Dokonce i u občanů, kteří nejsou uživateli internetu, mají e-volby více než 50% podporu.¹⁶ E-volby tedy byly přirozeným dalším krokem při budování „e-Stonska“. Navíc měly sloužit pro posílení prvků e-governmentu.

¹³ ŠINDELÁŘ, Petr. Elektronické volby. *Egovernment.cz* [online]. [cit. 2013-10-25]. Dostupné z: <http://www.egovernment.cz/archiv/PDF%204-06/4.pdf>

¹⁴RYCHLÍK, Martin. Jak může fungovat e-stát? Inspirujme se u Estonců. *Českápozice.cz: Informace pro svobodné lidi* [online]. 9. 10.2012 [cit. 2013-10-25]. Dostupné z: <http://www.ceskapozice.cz/zahranici/evropa/jak-muze-fungovat-e-stat>

¹⁵Eurostat: Householdswithbroadbandaccess: Percentageofhouseholdswith Internet accessathome[online]. [cit. 2013-10-25]. Dostupné z: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tin00089&tableSelection=1&plugin=0>

¹⁶ONDRA, Martin. Elektronické volby v Estonsku. *E-politics.cz* [online]. 11. 10. 2013 [cit. 2013-10-25]. Dostupné z: <http://e-politics.cz/elektronicke-volby-v-estonsku-2/>

Estonci si on-line hlasování nejprve vyzkoušeli v rámci referenda o umístění Památníku svobody a vzhledem k bezproblémovému průběhu se přikročilo k hlasování přes internet při komunálních volbách v roce 2005. Tímto způsobem bylo odevzdáno přes 9000 hlasů, tj. 2 % z celkového počtu hlasů. Posléze již nic nebránilo aplikaci na celostátní hlasování v parlamentních volbách v roce 2007. I tento třetí případ realizace e-voleb proběhl bez problémů. Navíc postupně vzrůstal zájem občanů e-hlasování využívat: v roce 2007 hlasovalo přes internet třikrát více voličů než v roce 2005 (více než 30 000 obyvatel), v roce 2009 proběhly dvoje volby, první do Evropského parlamentu s participací cca 15 % voličů přes internet, druhé byly komunální volby, v nichž využilo on-line hlasování cca 16 % voličů. V roce 2011 se vyšplhala účast na volbách po internetu na 24,3 % voličů, tedy 140 846 hlasů. Jediný kritizovaný aspekt – možnost občanů opakovaně měnit své rozhodnutí – byl nakonec obhájen jako výhoda, jelikož bylo prokázáno, že toto pravidlo redukovalo volební podvody a manipulaci s hlasy na minimum. Estonsko e-volby úspěšně praktikuje při volbách do Evropského parlamentu, v parlamentních volbách a také při komunálních volbách. Od roku 2011 též existuje možnost hlasovat pomocí mobilního telefonu.¹⁷

Z pohledu financování na zavedení e-voleb vynaložilo Estonsko v plánech pro první rok 11,5 milionu Kč a hned další rok se rozpočet pro e-volby snížil na pouhých 2 880 000 Kč.

ZAVEDENÍ ELEKTRONICKÉHO HLASOVÁNÍ V ČR

O zavedení e-voleb do volebního systému ČR začal mluvit v roce 2007 Český statistický úřad s Ministerstvem vnitra ČR. 7. dubna 2008 bylo předsedou ČSÚ J. Fischerem a ministrem vnitra I. Langerem podepsáno *Memorandum o spolupráci při koncipování, řešení, testování a realizaci systému elektronických voleb při příležitosti konference Internet ve státní správě a samosprávě*¹⁸.

V memorandu se obě strany dohodly na řešení, které přinese možnosti odevzdávat volební hlas vzdáleným elektronickým hlasováním, a zároveň bude doplňkem ke klasickému papírovému hlasování. Kompletní návrh k zavedení e-voleb podle memoranda předloží do konce roku 2009 vládě a Parlamentu ČR k projednání.

---

¹⁷RETEROVÁ, Sylvie. Hlasování prostřednictvím internetu a mobilního telefonu v Estonsku funguje. *Naše společnost: aktuální informace o české společnosti*[online]. Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2012 [cit. 2013-10-25]. Dostupné z:

http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c3/a6969/f11/Hlasov%C3%A1n%C3%AD%20prost%C5%99ednictv%C3%ADm%20internetu%20a%20mobiln%C3%ADho%20telefonu%20v%20Estonsku%20funguje.pdf

¹⁸Memorandum o spolupráci při přípravě koncepce, řešení, testování a realizaci systému elektronických voleb v České republice[online]. 2008 [cit. 2013-10-25]. Dostupné z:

[http://www.czso.cz/csu/tz.nsf/i/memorandum_o_spolupraci_mezi_csu_a_mv_cr/\\$File/memorandum_mv_csu.pdf](http://www.czso.cz/csu/tz.nsf/i/memorandum_o_spolupraci_mezi_csu_a_mv_cr/$File/memorandum_mv_csu.pdf)

20. 7. 2012 164/12 Informace o elektronickém způsobu hlasování

„Možnost elektronického hlasování si klade za cíl mimo jiné zvýšit účast voličů ve volbách, zvýšit komfort pro voliče, snížit náročnost sčítání hlasů, eliminovat chyby a zvýšit rychlost zpracování výsledků voleb. Cílem je též umožnit a usnadnit výkon aktivního volebního práva i těm voličům, kteří se nacházejí mimo území České republiky, anebo mimo volební okrsek, kde jsou zapsáni ve stálém seznamu voličů a voličům s hendikepy.“¹⁹

Dokument rozepisuje projekt e-voleb v ČR včetně poukázání na stav elektronického hlasování v zahraničí. Obsahuje i technické řešení pro Českou republiku a hrubý odhad prvních nákladů. Další specifikace by potom měly přijít až po pilotním projektu naplánovaném na rok 2014 (původně však již na březen 2012²⁰). Pilotní projekt by měl řešit především registraci voličů, kompatibilitu a spolupráci informačních systémů (a základních registrů), bezpečnost a zpracování dat. Zároveň by z výsledků pilotního projektu mělo vzejít i znění novely volebního zákona.

V případě úspěchu projektu je navrženo ostré elektronické hlasování při volbách do senátu v roce 2016, ale pouze ve dvou obvodech: Liberec a Olomouc.

Současný stav

Ačkoliv v době, kdy byl ministrem vnitra Ivan Langer, probíhaly aktivní přípravy na zavedení elektronického hlasování, nynější ministerstvo v čele s Martinem Pecinou se k e-volbám staví negativně. Vladimír Řepka (mluvčí MVČR) se v TV pořadu Hyde Park (vysílaném 23. 10. 2013) nechal slyšet, že aktuálně nepřipravují zákon, který by umožňoval elektronické hlasování. Důvodem jsou především negativní zkušenosti ze zahraničí, ale také finanční náročnost udržování klasického i nového systému zároveň.

Stejně důvody v tomtéž dílu pořadu uvedl i Stanislav Drápal za Český statistický úřad. Ten zdůrazňuje především nutnost obměňovat pravidelně a často technologie, takže by se mohlo stát, že na jednu obměnu připadnou pouze jedny volby, protože za další 3-4 roky již budou stroje opět bez podpory a zastaralé, což finanční náročnost ještě zvyšuje.

Tento pořad byl vyslán těsně před volbami do Poslanecké sněmovny 2013 a oba dva zúčastnění se vyjádřili sice s negativním pohledem, nicméně také s upozorněním, že je především na nové vládě, jak se k e-volbám postaví.

---

¹⁹Informace o elektronickém hlasování: Východiska pro elektronické hlasování a shrnutí vývoje elektronického hlasování v zemích, kde je již zavedeno [online]. 2012[cit. 2013-10-25]. Dostupné z:

<http://www.komora.cz/download.aspx?dontparse=true&FileID=8822>

²⁰Koaliční smlouva: o vytvoření koalice rozpočtové odpovědnosti, vlády práva a boje proti korupci[online]. 2010[cit. 2013-10-25]. Dostupné z:

http://www.vlada.cz/assets/media-centrum/dulezite-dokumenty/koalici_smlouva_ods_top09_vv.pdf

A jak se vyjadřují strany, které se dostaly v roce 2013 do parlamentu? Všechny strany se dle článku *Volby 2013: Naděje pro e-government*²¹ vyjadřují kladně k elektronizaci veřejné správy jako takové, hlavně však mluví spíše o běžných procesech VS. Konkrétně e-volby pak podporuje *Úsvit přímé demokracie*. Více informací k dalšímu postupu zavádění elektronického hlasování v ČR však nemáme, bude-li nějaké.

ZÁVĚR

Estonsko je vzorový příklad toho, jak e-volby mohou správně fungovat. Jejich zavedení splnilo očekávané zvýšení volební účasti, která pomalu, avšak s každými dalšími volbami umožňujícími on-line hlasování, roste. Hlasování dosud vždy proběhlo bez potíží a volby přes internet jsou kvalitně zabezpečeny, což bylo otestováno i najatými hackery.²²

Zároveň se dlouhodobě snížily náklady, a to i přes počáteční vysoký výdaj na zavedení a projektování e-voleb. Samotní obyvatelé Estonska e-volby vítají²³ především kvůli úspoře času i pohodlí volby z domu, obavy z bezpečnosti nemají, k technologiím obecně mají kladný vztah a jsou zvyklí je používat i v jiných oblastech života.

Pro ČR platí, že ačkoliv jsou zmíněná rizika elektronických voleb velmi důležitá a na první pohled až neřešitelná, podle estonské již 12 let dobře fungující praxe se řešit dají. Příklad bychom si však měli vzít nejen z Estonska, ale také z ostatních neúspěšných zemí, které e-volby vzdaly, a poučit se i z jejich nedostatků. Zavedení e-voleb je natolik zásadním krokem, že není možné jej nijak uspěchat. V první řadě by mělo probíhat důslednější začleňování obyvatel do aktivního využívání současných možností e-governmentu, v dalším kroku je třeba zaměřit pozornost na kritickou oblast zabezpečení a celého technického zajištění e-voleb. A mezitím neustále seznamovat potenciální voliče s možnostmi systému, lákat je na výhody, vysvětlovat celý systém a dobře je informovat, což se však doposud neděje.

---

²¹CERQUEIROVÁ, Andrea. Volby 2013: Naděje pro e-government. *CIO Business World*. 2013, č. 12, s. 10. ISSN 1803-7321.

²²ONDRA, Martin. Elektronické volby v Estonsku. *E-politics.cz* [online]. 11. 10. 2013 [cit. 2013-10-25]. Dostupné z: <http://e-politics.cz/elektronicke-volby-v-estonsku-2/>

²³KALVET, Tarmo, Marek TIITS a Hille HINSBERG. Theeffectiveness and impactofEstonian e-services. *Institute ofBalticStudies* [online]. 05 March 2013 [cit. 2013-10-25]. Dostupné z: <http://www.ibs.ee/en/publications/item/116-e-teenuste-kasutamise-tulemuslikkus-ja-moju>

POUŽITÉ ZDROJE

---

1. BIRDSALL, Stephanie a William BIRDSALL. Geographymatters: Mappinghumandevlopment and digitalaccess. FirstMonday [online]. 2005, roč. 10, č. 10 [cit. 2013-12-11]. Dostupné z: <http://firstmonday.org/ojs/index.php/fm/article/viewArticle/1281/1201>
2. CERQUEIROVÁ, Andrea. Volby 2013: Naděje pro e-government. CIO Business World. 2013, č. 12, s. 10. ISSN 1803-7321.
3. DRECHSLER, Wolfgang. TheEstonian E-VotingLawsDiscourse: ParadigmaticBenchmarkingforCentral and EasternEurope [online]. [cit. 2013-12-09]. Dostupné z:<http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.8.3248&rep=rep1&type=pdf>
4. E-volby jsou v ČR vzdálenou budoucností. Lupa.cz [online]. 2005 [cit. 2013-10-25]. Dostupné z: <http://www.lupa.cz/clanky/e-volby-jsou-v-cr-vzdalenou-budoucnosti>
5. Eurostat: Householdswithbroadbandaccess: Percentageofhouseholdswith Internet accessathome [online]. [cit. 2013-10-25]. Dostupné z: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tin00089&tableSelection=1&plugin=0>
6. Informace o elektronickém hlasování: Východiska pro elektronické hlasování a shrnutí vývoje elektronického hlasování v zemích, kde je již zavedeno [online]. 2012, 27 s. [cit. 2013-10-25]. Dostupné z: <http://www.komora.cz/download.aspx?dontparse=true&FileID=8822>
7. KALVET, Tarmo, Marek TIITS a Hille HINSBERG. Theeffectiveness and impactofEstonian e-services. Institute ofBalticStudies [online]. 05 March 2013 [cit. 2013-10-25]. Dostupné z: <http://www.ibs.ee/en/publications/item/116-e-teenuste-kasutamise-tulemuslikkus-ja-moju>
8. KAPLER, Tomáš. Volby v ČR, volby přes Internet a SMS, Estonsko budiž vzorem. Lupa.cz [online]. 2008 [cit. 2013-10-25]. Dostupné z: <http://blog.lupa.cz/internet/volby-v-cr-volby-pres-internet-a-sms-estonsko-budiz-vzorem/>
9. Koaliční smlouva: o vytvoření koalice rozpočtové odpovědnosti, vlády práva a boje proti korupci [online]. 2010 [cit. 2013-10-25]. Dostupné z: http://www.vlada.cz/assets/media-centrum/dulezite-dokumenty/koalicni_smlouva_ods_top09_vv.pdf
10. Memorandum o spolupráci při přípravě koncepce, řešení, testování a realizaci systému elektronických voleb v České republice [online]. 2008 [cit. 2013-10-25]. Dostupné z:[http://www.czso.cz/csu/tz.nsf/i/memorandum_o_spolupraci_mezi_csu_a_mv_cr/\\$File/memorandum_mv_csu.pdf](http://www.czso.cz/csu/tz.nsf/i/memorandum_o_spolupraci_mezi_csu_a_mv_cr/$File/memorandum_mv_csu.pdf)
11. Nejistá budoucnost elektronických voleb v České republice. eGov.cz [online]. 2012 [cit. 2013-10-25]. Dostupné z: http://www.egov.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=473:nejista-budoucnost-elektronicky-voleb-v-eske-republice&catid=2:komentaraapostrehy&Itemid=4
12. NOHL, Radek. Hlasy se kupovaly dál. Viděli jsme to na vlastní oči. Aktuálně.cz [online]. 2010 [cit. 2013-10-25]. Dostupné z: <http://aktualne.centrum.cz/domaci/regiony/ustecky/clanek.phtml?id=680220>
13. ONDRA, Martin. Elektronické volby v Estonsku. E-politics.cz [online]. 11. 10. 2013 [cit. 2013-10-25]. Dostupné z: <http://e-politics.cz/elektronicke-volby-v-estonsku-2/>

14. OPATRŇY, Matěj. Moderní (alternativní) typy hlasování. E-politics.cz [online]. 2013 [cit. 2013-10-25]. Dostupné z: <http://e-politics.cz/moderni-alternativni-typy-hlasovani/>
15. Proč lidé nevědí koho volit? Jsou znechuceni politikou, vyplývá z výzkumu. Parlamentní listy [online]. 20. 4. 2013 [cit. 2013-10-25]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Proc-lide-nevedi-koho-volit-Jsou-znechuceni-politikou-vyplyva-z-vyzkumu-269580>
16. RETEROVÁ, Sylvie. Hlasování prostřednictvím internetu a mobilního telefonu v Estonsku funguje. Naše společnost: aktuální informace o české společnosti [online]. Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2012 [cit. 2013-10-25]. Dostupné z: http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c3/a6969/f11/Hlasov%C3%A1n%C3%AD%20prost%C5%99ednictv%C3%ADm%20internetu%20a%20mobln%C3%ADho%20telefonu%20v%20Estonsku%20funguje.pdf
17. RYCHLÍK, Martin. Jak může fungovat e-stát? Inspirujme se u Estonců. Českápozice.cz: Informace pro svobodné lidi [online]. 9. 10.2012 [cit. 2013-10-25]. Dostupné z: <http://www.ceskapozice.cz/zahranici/evropa/jak-muze-fungovat-e-stat>
18. ŠINDELÁŘ, Petr. Elektronické volby. Egovernment.cz [online]. [cit. 2013-10-25]. Dostupné z: <http://www.egovernment.cz/archiv/PDF%204-06/4.pdf>
19. VÝBOR MINISTRŮ RADY EVROPY. Doporučení Rec(2004)11 Výboru ministrů členským stáům o právních, operačních a technických standardech elektronického hlasování [online]. 2004, s. 416-447 [cit. 2013-10-25]. Dostupné z: www.mvcr.cz/soubor/spravni-pravo-78-09web-gronwaldtova-pdf.aspx
20. Ústava České republiky. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online]. [cit. 2013-12-28]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>